

GREEN.SMART.TRANSPORT.DEAL

METODOLOGIA BADAŃ NA

**POTRZEBY RAPORTÓW KRAJOWYCH W
PROJEKCIE GREEN.TRANSPORT.DEAL
(GSTD)**

BARBARA SURDYKOWSKA, INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH, POLSKA

Co-funded by
the European Union

Celem badania jest zidentyfikowanie wiedzy i poziomu informacji na temat Europejskiego Zielonego Ładu oraz Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności w kraju realizującym projektu. Skupiamy się na sektorze transportowym. Biorąc pod uwagę, że transport odpowiada około 5% PKB w UE i zatrudnia ponad 10 milionów osób w Europie, system transportowy ma kluczowe znaczenie dla europejskich przedsiębiorstw i globalnych łańcuchów dostaw. Jednocześnie transport nie jest pozbawiony kosztów dla naszego społeczeństwa: emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, hałasu, wypadków drogowych i zakorkowanych ulic. Obecnie emisje pochodzące z transportu stanowią około jednej czwartej całkowitych emisji gazów cieplarnianych w UE.

Istnieje potrzeba połączenia kwestii Zielonego Ładu z perspektywą prawa pracowników do informacji i konsultacji oraz roli dialogu społecznego w procesie ekologizacji gospodarki (w tym transportu). Szczególnie interesuje nas prawo do informacji i konsultacji na poziomie ponadnarodowym (poprzez ERZ).

Na podstawie 6 raportów krajowych (Polska, Słowacja, Chorwacja, Hiszpania, Macedonia Północna, Włochy) ekspert zewnętrzny przygotowuje **raport podsumowujący**. Zagadnienia będą odnosiły się do wybranych zagadnień (inicjatyw flagowych) opisanych w Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności. Wybór inicjatyw dotyczy tych, które pozwalają odnieść się do wymiaru danego kraju, a nie całej UE.

W pierwszym kroku prosimy o zapoznanie się ze Strategią na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności. Wprowadzanie europejskiego transportu na ścieżkę przyszłości - https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en

Pakiet informacji (i dokumentów) na temat Europejskiego Zielonego Ładu można znaleźć tutaj: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl

Jak wynika ze Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, wszystkie rodzaje transportu muszą stać się bardziej zrównoważone, z szeroko dostępnymi ekologicznymi alternatywami i odpowiednimi zachętami, aby umożliwić przeprowadzenie zmiany. Konkretnie cele pośrednie pozwolą utrzymać kierunek europejskiego systemu transportowego w stronę inteligentnej i zrównoważonej przyszłości.

Do 2030:

- po europejskich drogach będzie jeździło co najmniej 30 mln samochodów o zerowej emisji;
- 100 europejskich miast będzie neutralnych dla klimatu;
- ruch szybkich kolei podwoi się w całej Europie;
- planowe podróże zbiorowe na trasach poniżej 500 km powinny być neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla;
- na szeroką skalę zostanie wprowadzona zautomatyzowana mobilność;
- statki morskie o zerowej emisji będą gotowe do wprowadzenia na rynek.

Do 2035:

- zeroemisyjne duże samoloty będą gotowe do wprowadzenia na rynek.

Do 2050:

- prawie wszystkie samochody, furgonetki, autobusy, a także nowe pojazdy ciężarowe będą zeroemisyjne;
- kolejowy ruch towarowy podwoi się;
- w pełni funkcjonalna, multimodalna transeuropejska sieć transportowa (TEN-T) na rzecz zrównoważonego i inteligentnego transportu z szybkimi połączeniami. **W dalszych pytaniach skupimy się wyłącznie na celach w perspektywie 2030 roku 10 kluczowych obszarów działania w celu wprowadzenia tej koncepcji w życie.**

W celu urzeczywistnienia naszych celów, strategia określa łącznie 82 inicjatywy w 10 kluczowych obszarach działania (flagowych), z których każda zawiera konkretne działania.

Zrównoważony

Aby transport stał się zrównoważony, w praktyce oznacza to:

1. Zwiększenie rozpowszechnienia **zeroemisyjnych pojazdów, statków i samolotów, paliw odnawialnych i niskoemisyjnych** oraz związanej z nimi infrastruktury, na przykład poprzez zainstalowanie 3 mln publicznych punktów ładowania do 2030 r.
2. Stworzenie **lotnisk i portów o zeroemisyjnych**, na przykład poprzez nowe inicjatywy promujące zrównoważone paliwa lotnicze i morskie.
3. Uczynienie **mobilności międzymiastowej i miejskiej zdrową i zrównoważoną**, na przykład poprzez podwojenie ruchu szybkich kolei i rozwój dodatkowej infrastruktury rowerowej w ciągu najbliższych 10 lat.
4. **Ekologiczny transport towarowy**, na przykład poprzez podwojenie kolejowego ruchu towarowego do 2050 r.
5. **Ustalanie cen węgla i zapewnienie lepszych zachęt dla użytkowników**, na przykład poprzez realizację kompleksowego zestawu środków mających na celu zapewnienie sprawiedliwych i skutecznych cen w całym transporcie.

Inteligentny

Innowacje i cyfryzacja ukształtują sposób przemieszczania się pasażerów i towarów w przyszłości, jeśli zostaną stworzone odpowiednie warunki. Strategia przewiduje:

1. **urzeczywistnienie połączonej i zautomatyzowanej mobilności multimodalnej**, na przykład poprzez umożliwienie pasażerom kupowania biletów na podróże multimodalne, a towarom płynnego przełączania się między środkami transportu;
2. **popudzenie innowacji i wykorzystania danych oraz sztucznej inteligencji (SI) na rzecz inteligentniejszej mobilności**, na przykład poprzez pełne wsparcie dla rozmieszczenia dronów i bezzałogowych statków powietrznych oraz dalsze działania na rzecz budowy europejskiej wspólnej przestrzeni danych dotyczących mobilności.

Odporny

Transport był jednym z sektorów najbardziej dotkniętych pandemią covid-19, a wiele przedsiębiorstw w tym sektorze doświadcza ogromnych trudności operacyjnych i finansowych. Komisja zobowiązuje się zatem do:

1. **wzmocnienia jednolitego rynku**, na przykład poprzez zwiększenie wysiłków i inwestycji w celu ukończenia budowy transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) do 2030 r. oraz wspierania sektora w lepszym odbudowywaniu się poprzez zwiększone inwestycje, zarówno publiczne, jak i prywatne, w modernizację flot we wszystkich rodzajach transportu;
2. **uczynienie mobilności sprawiedliwej i uczciwej dla wszystkich**, na przykład poprzez uczynienie nowej mobilności przystępną cenowo i dostępną we wszystkich regionach i dla wszystkich pasażerów, w tym osób o ograniczonej mobilności, oraz uczynienie sektora bardziej atrakcyjnym dla pracowników;
3. zwiększenie **bezpieczeństwa i ochrony transportu** we wszystkich rodzajach transportu - w tym poprzez ograniczenie do 2050 r. liczby ofiar śmiertelnych do zera.

Powyżej na zielono zaznaczono te flagowe inicjatywy, na których skupimy naszą uwagę.

Poniżej znajdują Państwo wzór raportu krajowego.

Raport powinien mieć około 6 stron. Prosimy nie zamieszczać w nim wykresów i diagramów.

Jeśli w jakichś obszarach istnieją opracowania w języku angielskim dotyczące poszczególnych zagadnień w danym kraju (np. wyniki wcześniejszych projektów realizowanych nie tak dawno itp.) prosimy o zamieszczenie linków do nich.

1. Krótki opis prawa do informacji i konsultacji pracowników oraz roli dialogu społecznego (dwu- i trójstronnego) w sektorze transportowym w Twoim kraju (1 strona)
W tej części można np. opisać, czy istnieją organy (i czy mają one charakter stały czy są powoływane ad hoc), w których przedstawiciele pracowników i pracodawców dyskutują/negocjują kwestie związane z warunkami pracy/płacami/zmianami środowiskowymi w branży transportowej (z władzą publiczną lub dwustronnie). Proszę wskazać, czy istnieją i jakie (orientacyjnie) układy zbiorowe pracy dla pracowników w branży transportowej. **2-3 strona.**
2. W tym miejscu skupimy się na kwestii pojazdów niskoemisyjnych (w tym samochodów osobowych). Opisz liczbę samochodów elektrycznych w Twoim kraju oraz jakie istnieją

zachęty do ich zakupu. Zarysuj rozwój infrastruktury potrzebnej do ich ładowania? Czy w Twoim kraju prowadzona jest produkcja takich pojazdów? W jakim stopniu rozwój transportu zeroemisyjnego był/jest przedmiotem dialogu społecznego? **1-2 strona.**

3. Czy możesz podać przykłady z zakresu zieleni miejskiej (proszę pamiętać, że skupiamy się na kwestiach transportowych - np. rozwój ścieżek rowerowych). Jakie dobre praktyki w tym zakresie - zielonego transportu w miastach możesz wskazać? Czy poszukiwanie ekologicznych rozwiązań w zakresie transportu miejskiego jest w Państwa kraju przedmiotem debaty publicznej/dialogu społecznego? **1-2 strona.**
4. Jakie procesy zachodzą w obszarze cyfryzacji transportu i stosowania rozwiązań wykorzystujących SI. Czy wpływają one na warunki pracy pracowników branży transportowej/ czy ich wprowadzenie jest przedmiotem dialogu społecznego? Czy możesz wskazać dobre praktyki w tym zakresie? Jakie wyzwania są przed nimi stawiane? **1-2 strona.**
5. W tej części proszę skupić się na pracownikach branży transportowej i ich warunkach pracy. Czy występuje niedobór pewnych kategorii pracowników (na przykład kierowców). Czy kwestia niedoboru pracowników jest przedmiotem dyskusji i procesów dialogu społecznego? Jak można uatrakcyjnić warunki pracy w transporcie? **1-2 strona.**
6. W tej części prosimy o szersze spojrzenie na to, na ile, zdaniem piszącego, temat Zielonego Ładu jest obecny w debacie publicznej w kraju? Jakie kwestie są najczęściej poruszane? Czy kwestia zielonego transportu przewija się przez debatę publiczną/media? Jakiej wstępnej oceny można dokonać co do stanu świadomości społecznej w zakresie procesów (lub celów szczegółowych) zawartych w Europejskim Zielonym Ładzie i Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności. **1-2 strona.**